

PROKURATUUR

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Märge tehtud: 17.03.2022

Kehtib kuni: 17.03.2097

Alus: AvTS § 35 lg 1 p 12

Teabevaldaja: PROKURATUUR

Tarmo-Tanel Padrik
padriktanel@gmail.com

Teie: 09.03.2022

Meie: 17.03.2022 nr RP-6-5/22/207-1

Kriminaalmenetluse alustamata jätmise teade nr 22700000014

Riigiprokuratuuris registreeriti 09.03.2022 Tarmo-Tanel Padriku (Padrik) kuriteokaebus. Kuriteokaebuse esitajal on tekkinud kahtlus, et Harry Raudvere on toime pannud sõjale või muul viisil relvajõu kasutamisele üleskutsumise kui sellega eiratakse rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud põhimõtteid ehk karistusseadustiku (edaspidi KarS) § 92 lg 1 järgi kvalifitseeritava kuriteo.

Esitatud kuriteoavaldusest nähtub, et Harry Raudvere on meedias, st Nõmme Raadio saadetes ja sotsiaalmeediarakenduses Facebook asunud Ukrainas toimuva sõja vallandanud riiki ehk Vene Föderatsiooni ja riigijuhte kiitma. Kaebuse esitaja on asunud seisukohale, et Harry Raudvere sisuliselt õigustab oma tegevusega sõja vallapästmist ja inimeste ulatuslikku tapmist. Seeläbi õhutab Harry Raudvere kaebuse esitaja hinnangul sõjategevust ning levitab sõjapropagandat. Kaebuse esitaja palub uurimisasutusel kaaluda, kas Harry Raudvere tegevuses esinevad karistusseadustikus sätestatud süüteo tunnused.

Prokurör, tutvunud esitatud kuriteoavaldusega leiab, et käesoleval juhul tuleb jätta kriminaalmenetlus KarS § 92 lg 1 kuriteokoosseisus alustamata aluse puudumise tõttu (kriminaalmenetluse seadustiku, edaspidi KrMS, § 199 lg 1 p 1).

Esmalt selgitab prokurör, et vastavalt KrMS § 193 lõikele 1 alustab uurimisasutus või prokuratuur kriminaalmenetlust esimese uurimis- või muu menetlustoiminguga vaid juhul, kui selleks on ajend ja alus ning puuduvad kriminaalmenetluse seadustiku § 199 lg-s 1 sätestatud asjaolud. KrMS § 194 lg 1 kohaselt on kriminaalmenetluse ajendiks kuriteoteade või kuriteole viitav muu teave. KrMS § 194 lg 2 kohaselt on kriminaalmenetluse alus kuriteo tunnuste sedastamine kriminaalmenetluse ajendis. Kuriteokaebus on käsitletav kriminaalmenetluse ajendina. Samas, võttes aluseks KrMS § 193 lg-s 1 ja KrMS § 194 lg-s 2 sätestatu, peab selles ajendis esinema ka kuriteo alus ehk tuvastatavad peavad olema kuriteo tunnused.

RIIGIPROKURATUUR

Wismari 7 / 15188 TALLINN / info@prokuratuur.ee / www.prokuratuur.ee

Registrikood 70000906

Kui kohtuotsuse tegemisel tuleb *in dubio pro reo* põhimõttest lähtudes tõlgendada kahtlused süüdistatava kasuks, siis KrMS §-s 6 sätestatu nõuab, et kriminaalmenetluse alustamise otsustamisel tuleb lähtuda *in dubio pro duriore* põhimõttest, tõlgendades iga kuriteokahtluse kriminaalmenetluse alustamise kasuks. (RKKK [3-1-1-60-10](#) p 9) Siiski tuleb ka selle põhimõtte rakendamisel hoolikalt kaaluda, kas kuriteotunnused esitatud kuriteokaebuses esinevad või mitte. Kriminaalmenetluse alustamise otsustamisel peab kohtueelne menetleja või prokurör kujundama piisava veendumuse, et on alust kriminaalmenetluse alustamiseks. Riigikohus on 06.06.2005 määruses nr [3-1-1-56-05](#) rõhutanud, et erinevate isikute põhiõiguste kaitse huvides on riiklikult oluline tagada, et kriminaalmenetlust alustataks ja isikut käsitletaks kuriteos kahtlustatavana alles pärast väidetava kuriteo tunnuste põhjalikku analüüsi õigusküsimustes pädeva isiku poolt.

Kuriteokaebuse kohaselt esinevad Harry Raudvere poolt jagatavate sõnumite osas KarS § 92 lg-s 1 sätestatud kuriteole viitavad tunnused. Nimelt õhutab kaebuse esitaja hinnangul Harry Raudvere sõjategevusele ning õigustab Vene Föderatsiooni alustatud sõda Ukraina vastu. Siiski ei ole käesoleval juhul prokuröri hinnangul õigustatud kriminaalmenetluse alustamine.

Sõjapropaganda keelustamise nõue tuleneb ÜRO kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti art 20 lg-st 1, mille Eesti Vabariik ratifitseeris 26.09.1991.a. Objektivsete tunnustena avaldub KarS § 92 lg-s 1 sisalduv koosseis üleskutsumises, s.o avalduse levitamises, millega õhutatakse sõjale või muul viisil relvajõu kasutamisele rahvusvahelistes suhetes. Üleskutse võib olla esitatud suuliselt ja vahetult konkreetsele kuulajaskonnale, aga ka kirjalikus vormis levitatavas dokumendis või massiteabevahendite kaudu levitatavas teates. ÜRO Inimõiguste Komitee juhiste kohaselt laieneb sõjapropaganda keeld igasugusele propagandale, mis ähvardab või toob kaasa agressiooni või rahu rikkumise.¹

Tegemist on kuriteokoosseisuga, millega kaitstakse rahu kui riikidevahelise suhtlemise seisundit, milles ei kasutata relvajõudu. Sõjapropaganda on oma olemuselt oht riikidevahelisele rahumeelsele suhtlusele, ent prokuröri hinnangul ei evi Harry Raudvere tegevus neid kuriteokoosseisu immanentseid tunnuseid, mis on KarS § 92 lg-s 1 sätestatud. Nii ei kutsunud Harry Raudvere isikuid üles sõjale või relvajõu kasutamisele ning kuigi prokurör mõnab, et Harry Raudvere levitatud käsitlus Vene Föderatsiooni algatatud sõja ajenditest ei ole kooskõlas rahvusvahelise õiguse printsiipidega, puudub prokuröri hinnangul selles üleskutse sõjale.

Kriminaalmenetluse alustamise puhul on tegemist diskretsiooniotsusega, mille otsustamisel tuleb kaaluda, kas esitatud andmed viitavad kuriteo tunnustele ja kas kuriteo toimepanemist on võimalik tõendada. Kriminaalmenetluse puhul on tegemist isikute põhiõigusi niivõrd ulatuslikult riivava menetlusega, et vältida tuleb kriminaalmenetluslike vahendite alusetut ja kergekäelist kasutamist. (TlnRnKo [1-20-4695](#) p 10)

¹ ÜRO Inimõiguste Komitee. Kommentaar nr 11 kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti artikli 20 kohta. 1983.

Prokurör rõhutab, et KarS § 92 lg-s 1 sisalduva kuriteokoosseisu järgi on karistatav üksnes sõjale või muul viisil relvajõu kasutamisele üleskutsumine ehk toimepanija teos peab esinema üleskutsuv element, mis õhutaks raadio ja/või sotsiaalmeedia vahendusel teadetega tutvunud inimesi sõda või relvakonflikti alustama, jätkama või intensiivistama. Prokuröri hinnangul ei esine asjaolusid, mis viitaksid käesoleval juhul kuritegelikule tahtlusele, liiatigi, et KarS § 92 lg 1 kuriteokoosseis nõuab toimepanijal subjektiivse elemendina KarS § 15 lg 1 alusel vähemalt kaudset tahtlust KarS § 16 lg 4 tähenduses.

Kaebaja välja toodud seos Ukraina vastu toime pandud rünnaku ja Eesti vastu suunatud potentsiaalse kallaletungi vahel on prokuröri hinnangul oletuslik. Prokurörini jõudnud teabe kohaselt ei ole Harry Raudvere õhutanud Vene Föderatsiooni Eesti Vabariigi vastu sõtta astuma ega üles kutsunud eestlasi massiliselt tapma. Nii tugineb kuriteokaebus osaliselt selle esitaja oletustele süüstatava isiku mõtletegevuse kohta. Eesti Vabariigis kui individuaalsel vabadusel põhinevas riigis on põhiseaduse (edaspidi PS) § 40 lg-ga 1 tagatud mõttevabadus, mis kaitseb inimesi selle eest, et nende suhtes ei alustataks kriminaalmenetlust selle suhtes, mida nad mõtleavad ehk uurimaks nn mõttekuritegusid.

Silmas tuleb pidada, et PS §-ga 45 on kaitstud igaühe väljendusvabadus. Väljendusvabadus on ka vahetult seotud põhiseaduses sätestatud demokraatia põhimõttega, olles viimase olemuslikuks osaks. Kriminaalmenetluslik sekkumine isikute põhivabadustesse on rangelt piiritletud ning erilist ettevaatlikkust ja põhjendatust nõuab kriminaalõiguslike mõjutusvahendite rakendamine sõnavabadusse sekkumisel. Kriminaalmenetlus on isikute põhiõigusi äärmiselt intensiivselt riivav, samuti ressursi nõudev menetlus, mille alustamine kujutab menetlusaluste isikute mitmete põhiõiguste sedavõrd intensiivset riivet, mida on raske võrrelda mistahes muudes valdkondades asetleidvate põhiõiguste riivega. (RKKKm nr [3-1-1-56-05](#) p 7) Riigi karistusõiguslik sekkumine isikute vahelistesse suhetesse on seetõttu *ultima ratio* ehk äärmuslik vahend. Tõsiasi, et mõni tegu või ütlus võib olla ühiskonna poolt moraalselt taunitav, ei saa ainsa põhjusena tingida selle isiku suhtes kriminaalmenetluse alustamist.

Samuti on prokuröri hinnangul oluline märkida, et kuigi vabandamine ei välistaks toimepandud kuriteo eest vastutusele võtmist, ilmestab kriminaalmenetluse alustamise otstarbetust see, et Harry Raudvere on käesoleva teatise koostamise hetkeks sõnavõttude eest avalikult vabandanud.

Käesoleval juhul ei ole prokuröril kuriteokaebuse pinnalt võimalik asuda seisukohale, et Harry Raudvere tegevuses esinevad KarS § 92 lg-s 1 sätestatud kuriteo tunnused.

Ülaltoodust tulenevalt tuleb jätta Tarmo-Tanel Padriku esitatud kuriteoteate asjaolude pinnalt kriminaalmenetlus KrMS § 199 lg 1 p 1 alusel alustamata.

Kriminaalmenetluse alustamata jätmine on registreeritud Riigiprokuratuuris numbriga 22700000014.

Prokuröri otsusega mittenõustumisel on üksnes kannatanul õigus vastavalt KrMS §-le 207 pöörduda 10 päeva jooksul alates kriminaalmenetluse alustamata jätmise teate saamisest

kaebusega Riigiprokuratuuri (Wismari 7, Tallinn). Riigiprokuratuur lahendab nimetatud kaebuse selle saamisest alates ühe kuu jooksul.

KrMS § 198 lg 2 alusel teatatakse kriminaalmenetluse alustamata jätmisest Harry Raudverele.

(allkirjastatud digitaalselt)

Melinda Ülend
abiprokurör

Koopia: Harry Raudvere